

Riktlinjer för examination på forskarnivå

Fastställd av forsknings- och utbildningsnämnden 2015-09-29, senast
reviderad 2020-11-12 dnr L 2015/131

Med examination avses här examinering av alla moment på forskarnivå, såväl examinering av kursmoment som examinering av licentiatuppsats och doktorsavhandling.

Examination av kurser på forskarnivå och moment som ger kurspoäng för licentiat- och doktorexamen

Varje kurs som ges vid Högskolan i Halmstad ska ha en examinator utsedd av berört akademiråd. Examinator fattar beslut om betyg i Ladok. I normalfallet ska examinator för kurs på forskarnivå vara docent eller professor och anställd vid Högskolan i Halmstad. Dispens från detta krav kan ges av akademirådet.

Beslut om kurser som benämns som *individuella kurser* eller *moment som genererar kurspoäng* som kan ingå i doktorandens utbildning enligt den allmänna studieplanen och omfattning i poäng fattats av huvudhandledare i Ladok.¹

Samtliga genomförda moment som resulterat i kurspoäng och som kan ingå i utbildningen enligt den allmänna studieplanen ska redovisas i doktorandens individuella studieplan.

För examen krävs att doktoranden är godkänd på samtliga kurser och moment som ger kurspoäng som ska ingå i utbildningen och uppnår antalet kurspoäng som anges i den allmänna studieplanen för aktuellt ämne.

Examination av doktorsavhandling

Forsknings- och utbildningsnämnden ska bestämma tid och plats för disputationen. Disputationen ska tillkännages i god tid. Vid disputationen ska doktorsavhandlingen finnas tillgänglig vid Högskolan i ett tillräckligt antal exemplar för att det ska vara möjligt att göra en tillfredsställande granskning av avhandlingen vid disputationen.

Disputationen ska ledas av en ordförande. Vid disputationen ska det finnas en opponent och en betygsnämnd. Betygsnämnden, ordföranden och opponenten ska utses av Forsknings- och utbildningsnämnden.

Doktorsavhandlingen

Avhandlingen ska utformas enligt god vetenskaplig sed.

Om det finns flera författare till delar av avhandlingen ska det tydligt framgå i avhandlingen vad doktoranden bidragit med.

¹ Finns kursen eller kursmomentet registrerad i Ladok vid annat lärosäte i Sverige ska registrering inte göras Högskolan i Halmstads Ladok.

Avhandlingen ska skrivas på svenska eller engelska. Om avhandlingen är skriven på svenska ska det finnas en sammanfattning på engelska. Om avhandlingen är skriven på engelska ska det finnas en sammanfattning på svenska.

Förhandsgranskning

Avhandlingen ska förhandsgranskas enligt de riktlinjer som fastställts av Forsknings- och utbildningsnämnden. Se *Riktlinjer för förhandsgranskning av licentiatuppsats och doktorsavhandling vid Högskolan i Halmstad*.

Anmälan samt val av betygsnämnd, opponent och ordförande

Anmälan om disputation, inklusive förslag på datum, betygsnämnd, opponent och ordförande för disputationsakten, ska ha inkommit från akademin/huvudhandledare senast tre månader före preliminärt disputationsdatum. Anmälan ska skickas in under terminstid. Avhandlingen ska då finnas i form av en preliminär men bedömningsbar version.

Forsknings- och utbildningsnämnden beslutar för varje disputation, normalt vid ett och samma tillfälle, om följande:

- betygsnämndsledamöter, både ordinarie ledamöter samt minst en suppleant
- opponent
- ordförande för disputationsakten
- datum för disputation
- mångfaldigande och distribution av avhandlingen

En betygsnämnd ska bestå av tre eller fem ledamöter, i normalfallet tre. Forsknings- och utbildningsnämnden ska bestämma antalet ledamöter och utse dessa. Forsknings- och utbildningsnämnden ska även utse en person som ska ingå i betygsnämnden om någon ledamot inte kan delta under disputationsakten.

Minst en av ledamöterna i betygsnämnden ska komma från ett annat lärosäte. Detta kriterium ska vara uppfyllt även om en av de ordinarie ledamöterna byts ut. Minst två av ledamöterna ska ha erfarenhet av att handleda och examinera doktorander. Varje ledamot ska vara docent eller professor, eller besitta motsvarande meritering. Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden. Minst en man och minst en kvinna ska vara representerade i betygsnämnden.² Frångås detta ska en skriftlig motivering bifogas anmälan om disputation och det inlämnade förslaget om betygsnämnd. Motiveringen ska innehålla en beskrivning av hur man försökt tillgodose kravet att både kvinnor och män är representerade i betygsnämnden samt varför detta inte varit möjligt att åstadkomma. Betygsnämnden ska utse ordförande inom sig.

² Sverige har i dagsläget två juridiska kön, men det utesluter inte att en individ identifierar sig på annat sätt. Här avses juridiskt kön som är det kön som står registrerat i folkbokföringen.

En internationellt framstående forskare inom relevant ämnesområde bör utses som opponenter. Opponenten bör ha erfarenhet av doktorandhandledning och examinering av doktorander.

Ordförande för disputationen bör vara docent eller professor. Ordförande bör inte vara samma person som handledaren eller är ledamot av betygsnämnden.

Ledamöter i betygsnämnden samt opponenter får inte vara jäviga. Detta gäller i förhållande till såväl respondent som handledare. Jäv definieras i 16 § förvaltningslagen, se utdrag ur lagen nedan.

I samband med anmälan om disputation intygar huvudhandledare med sin underskrift att denne har tagit hänsyn till grunder för jäv i förslaget och har lämnat information om grunder för jäv till föreslagen opponenter och betygsnämndsledamöter.

Jäv

16 § Den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om

1. han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
2. han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
3. han eller hon har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende hos en annan myndighet och till följd av detta redan har tagit ställning till frågor som myndigheten ska pröva i egenskap av överordnad instans, eller
4. det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas

Om det är uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse, ska myndigheten bortse från jäv.

Vid prövning av jäv i förhållande till 16 § p. 4 förvaltningslagen sker bedömning enligt nedanstående två nivåer.

Nivå 1: Förhållande som inte ska föreligga:

Att föreslagen person stått i doktorand-/handledarrelation till huvudhandledaren.

Nivå 2: Förhållanden som bör undvikas och som ska anmälas i samband med anmälan om disputation:

Att föreslagen person stått i doktorand-/handledarrelation till biträdande handledare.

Att föreslagen person haft vetenskaplig samproduktion med handledare eller respondent under de senaste fem åren.

Att föreslagen person deltagit i gemensamma forskningsprojekt med handledare eller respondent under de senaste fem åren.

Även förhållanden utöver de här uppräknade som kan rubba förtroendet för föreslagen person bör undvikas och ska anmälas i samband med anmälan om disputation.

Tidpunkt för disputation ska vara inom terminstid och under normal arbetstid. Hänsyn ska tas till datum för övriga disputationer, licentiatpresentationer och akademiska högtider. Dispens från reglerna om tidpunkt för disputation beslutas av ordförande för Forsknings- och utbildningsnämnden eller av ordförande utsedd person.

Kungörelse, mångfaldigande och distribution av avhandlingen

Senast fyra veckor före disputation ska plats och tid för disputation, namn på doktorand, titel på avhandling, sammanfattning av avhandling och namn på opponent göras tillgänglig på Högskolans webb.

Avhandlingen ska distribueras, tillsammans med i förra stycket nämnd information, senast tre veckor före disputation. Den akademi där disputationen ska äga rum ansvarar för kostnaderna för mångfaldigande och distribution av avhandlingen.

Disputationsakten

Disputationsakten ska, åtminstone i grova drag, ske enligt följande:

1. Ordförande för disputationsakten hälsar alla välkomna, presenterar respondenten, opponenten samt ledamöterna i betygsnämnden. Ordförande presenterar eventuell relevant information om var forskningen utförts och om övriga inblandade. Vidare presenterar ordförande dispositionen för disputationsakten.
2. Ordförande lämnar över ordet till respondenten med uppmaning att presentera eventuell errata.
3. Respondenten³ presenterar en sammanfattning av avhandlingen och de vetenskapliga bidrag den beskriver under ca 20 minuter. Alternativt kan opponenten presentera avhandlingen och placerar den relativt övrig forskning inom ämnesområdet. Respondenten ska i så fall ges möjlighet att kommentera opponentens uppfattning om avhandlingen.
4. Opponenten diskuterar avhandlingen med respondenten genom att ställa frågor som möjliggör för respondenten att visa sin förväntade kunskap och förmåga att diskutera resultaten. Under denna del av disputationsakten får inte övriga åhörare delta i diskussionen.
5. Ordförande ger betygsnämndens ledamöter möjlighet att ställa frågor till respondenten.
6. Ordförande ger samtliga åhörare möjlighet att ställa frågor till respondenten och kommentera avhandlingen.
7. Ordförande förklarar disputationsakten avslutad.
8. Betygsnämnden sammanträder och meddelar snarast möjligt sitt beslut.

Hela akten tar normalt c:a 2-3 timmar.

³ För området Hälsa och livsstil är utgångspunkten att opponent presenterar en sammanfattning av avhandlingen och de vetenskapliga bidrag den beskriver.

Disputationsakten får hållas på svenska eller engelska. Språket bestäms i första hand med hänsyn till respondent, opponenter och betygsledamöter, och i andra hand med hänsyn till förväntade åhörare.

Betyg på doktorsavhandling

Betyg för en doktorsavhandling ska beslutas av en betygsnämnd, som utses särskilt för varje avhandling.

Betygsnämnden beslutar inom sig vem som ska vara ordförande under sammanträdet.

Betygsnämnden är beslutför när alla ledamöter är närvarande. Som nämndens beslut ska den mening gälla som de flesta enar sig om.

Opponenten, huvudhandledaren och biträdande handledare har rätt att vara närvarande vid betygsnämndens sammanträde och delta i överläggningarna men inte i beslutet.

En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen underkänd eller godkänd. Vid betygssättningen ska hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och försvaret av avhandlingen.

Betygsnämndens protokoll ska innehålla uppgifter om datum för disputationen, avhandlingens titel, doktorandens namn, aktuellt forskarutbildningsämne, namn på ordförande och övriga ledamöter i betygsnämnden, namn på opponenter samt beslutat betyg. Betygsnämnden ska avgöra om beslutet ska motiveras och om reservation ska redovisas.

Examination av licentiatuppsats

Forsknings- och utbildningsnämnden ska bestämma tid och plats för licentiatseminarium. Licentiatseminariet ska tillkännages i god tid. Vid licentiatseminariet ska licentiatuppsatsen finnas tillgänglig vid Högskolan i ett tillräckligt antal exemplar för att det ska vara möjligt att göra en tillfredsställande granskning av uppsatsen vid licentiatseminariet.

Vid licentiatexamen ska det finnas en opponenter och en examinator. Opponent och examinator utses av Forsknings- och utbildningsnämnden.

Licentiatuppsatsen

Licentiatuppsatsen ska utformas enligt god vetenskaplig sed.

Om det finns flera författare till delar av uppsatsen ska det tydligt framgå i uppsatsen vad doktoranden bidragit med.

Uppsatsen ska skrivas på svenska eller engelska. Om uppsatsen är skriven på svenska ska det finnas en sammanfattning på engelska. Om uppsatsen är skriven på engelska ska det finnas en sammanfattning på svenska.

Förhandsgranskning

Uppsatsen ska förhandsgranskas enligt de riktlinjer som fastställts av Forsknings- och utbildningsnämnden. Se *Riktlinjer för förhandsgranskning av licentiatuppsats och doktorsavhandling vid Högskolan i Halmstad*.

Anmälan samt val av examinator och opponenter

Anmälan om licentiatseminarium, inklusive förslag på datum för licentiatseminariet samt förslag på opponenter och examinator, ska ha inkommit från akademien/huvudhandledare senast tre månader före preliminärt datum för licentiatseminariet. Anmälan ska skickas in under terminstid. Uppsatsen ska då finnas i form av en preliminär men bedömningsbar version.

Forsknings- och utbildningsnämnden beslutar för varje licentiatseminarium, normalt vid ett och samma tillfälle, om följande:

- examinator
- opponenter
- datum för licentiatseminarium
- mångfaldigande och distribution av uppsats

Examinatorn ska vara docent eller professor och anställd vid Högskolan i Halmstad. Den som har varit handledare för doktoranden får inte vara examinator.

En framstående forskare inom relevant ämnesområde bör utses som opponenter. Examinator och opponenter får inte vara jäviga. Detta gäller i förhållande till såväl respondent som handledare. Jäv definieras i 16 § förvaltningslagen, se utdrag ur lagen nedan.

I samband med anmälan om licentiatseminarium intygar huvudhandledare med sin underskrift att denne har tagit hänsyn till grunder för jäv i förslaget och har lämnat information om grunder för jäv till föreslagen opponenter och examinator.

Jäv

16 § Den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om

1. han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
2. han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
3. han eller hon har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende hos en annan myndighet och till följd av detta redan har tagit ställning till frågor som myndigheten ska pröva i egenskap av överordnad instans, eller
4. det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas

Om det är uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse, ska myndigheten bortse från jäv.

Vid prövning av jäv i förhållande till 16 § p. 4 förvaltningslagen sker bedömning enligt nedanstående två nivåer.

Nivå 1: Förhållande som inte ska föreligga:

Att föreslagen person stått i doktorand-/handledarrelation till huvudhandledaren.

Nivå 2: Förhållanden som bör undvikas och som ska anmälas i samband med anmälan om licentiatseminarium:

Att föreslagen person stått i doktorand-/handledarrelation till biträdande handledare.

Att föreslagen person haft vetenskaplig samproduktion med handledare eller respondent under de senaste fem åren.

Att föreslagen person deltagit i gemensamma forskningsprojekt med handledare eller respondent under de senaste fem åren.

Även förhållanden utöver de här uppräknade som kan rubba förtroendet för föreslagen person bör undvikas och ska anmälas i samband med anmälan om licentiatseminarium.

Tidpunkt för licentiatseminarium ska vara inom terminstid och under normal arbetstid.

Hänsyn ska tas till datum för övriga licentiatseminarier, disputationer och akademiska högtider. Dispens från reglerna om tidpunkt för licentiatpresentation beslutas av ordförande för Forsknings- och utbildningsnämnden eller av ordförande utsedd person.

Kungörelse, mångfaldigande och distribution av licentiatuppsatsen

Senast fyra veckor före licentiatseminarium ska plats och tid för seminariet, namn på doktorand, titel på uppsats, sammanfattning av uppsats och namn på opponenter göras tillgänglig på Högskolans webb.

Uppsatsen ska distribueras, tillsammans med i förra stycket nämnd information, senast tre veckor före licentiatseminarium. Den akademi där seminariet ska äga rum ansvarar för kostnaderna för mångfaldigande och distribution av uppsatsen.

Licentiatseminariet

Licentiatseminariet ska, åtminstone i grova drag, ske enligt följande:

1. Examinator hälsar alla välkomna samt presenterar respondenten och opponenter. Examinator presenterar eventuell relevant information om var forskningen utförts och om övriga inblandade.

Vidare presenterar examinator dispositionen för seminariet.

2. Examinator lämnar över ordet till respondenten med uppmaning att presentera eventuell errata.
3. Efter eventuell presentation av errata presenterar respondenten en sammanfattning av uppsatsen och de vetenskapliga bidrag den beskriver under ca 30-40 minuter.
4. Opponenten diskuterar uppsatsen med respondenten i ca 45-60 minuter genom att ställa frågor som möjliggör för respondenten att visa sin förväntade kunskap och förmåga att diskutera resultaten.

Alternativt kan opponenter presentera uppsatsen och placerar den relativt övrig forskning inom ämnesområdet. Respondenten ska i så fall fås möjlighet att kommentera opponenterens uppfattning om uppsatsen. Under denna del av seminariet får inte övriga åhörare delta i diskussionen.

5. Examinator inbjuder samtliga åhörare att ställa frågor till respondenten och kommentera uppsatsen.

Hela akten tar normalt ca två timmar.

Licentiatseminariet får hållas på svenska eller engelska. Språket bestäms i första hand med hänsyn till respondent och opponenter, och i andra hand med hänsyn till förväntade åhörare.

Betyg på licentiatuppsats

En licentiatuppsats ska bedömas med något av betygen underkänd eller godkänd. Vid betygssättningen ska hänsyn tas till innehållet i uppsatsen samt till presentation och diskussion av uppsatsen under licentiatseminariet.

Betyg för en licentiatuppsats ska beslutas av den examinator som utses särskilt för varje licentiatexamen.